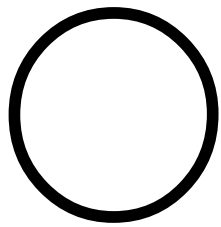

comentarii critice

RICE REVISTĂ ascunde o istorie proprie, povestea neștiută a facerii ei. E vorba de șirul de peripeții ce culminează cu publicarea fiecărui număr, acele episoade pitorești, uneori dureroase, alteori amuzante, care dau substanță vieții de redacție, încercând-o cu savoarea

anecdotei și acoperind-o de crusta amintirilor. Iar amănuntul că travaliul livresc al întocmirii revistei este însoțit în subsidiar de o istorie biografică — întâlnirea unor oameni și legarea unor prietenii — acest amănunt face ca revista să aibă o identitate dublă. Căci, privită cu ochii publicului, revista pare un obiect unidimensional, o broșură confecționată din hârtie, culori și litere. În schimb, privită dinlăuntru, din perspectiva „bucătăriei” în care i s-au copt rețetele, revista e bidimensională: în spatele articolelor stă amintirea întâmplărilor din care ele au luat naștere. Tristețea este că, peste ani, livrescul va rămâne în rafturile bibliotecilor, separându-se de partea istoriei viei. Și astfel, geneza revistei va fi uitată, la îndemâna publicului nemairămânând decât obiectul învechit de curgerea timpului. Mai mult, peste decenii, nimeni nu va mai ști să povestească istoria ce i-a hrănit conținutul.

O astfel de istorie aparte, ba chiar de-a dreptul bizară, se ascunde în spatele revistei de limba franceză, *Cahiers Cioran. Approches critiques*, care este publicată la Sibiu sub egida Universității „Lucian Blaga”. În urmă cu 17 ani, un belgian cu studii de drept, filozofie și filologie venea pentru prima dată pe meleagurile Mărginimii Sibiului, preocupat de stabilirea unei punți culturale între Occident și Estul Europei. Printre preferințele sale culturale se numărau cărțile lui Cioran și Noica, flamandul avînd de altminteri dorința de a înființa o fundație culturală dedicată memoriei lor. Nici el nu bănuia că, odată ajuns în România, va fi atît de cucerit de așezări și de oameni încît va alege să rămîna aici, devenind un emigrant *sui generis* la o vîrstă cînd alții își fac deja bilanțul vieții. Pe scurt, Eugène Van Itterbeek, căci despre el e vorba, și-a cumpărat o veche casă săsească în Cîsnădioara, în preajma dealului pe care se ridică silueta cetății teutonice, și a început să intre în pielea unui localnic indigen. Ceea ce l-a atras de fapt la așezările din Mărginimea Sibiului a fost tiparul civilizației nordice, flamandul recunoscînd spontan rădăcinile unei culturi pe care se obișnuise s-o localizeze mental în zona Belgiei, Olandei și Germaniei, și pe care acum o regăsea în chip neașteptat tocmai în Ardeal, chiar dacă într-o formă arhaică, părăginită și totuși mulțumitor de conservată. Într-un cuvînt, Eugène Van Itterbeek a trăit revelația descoperirii aceleiași paradigme culturale într-un colț de lume pe care îl crezuse cu totul străin și cu totul diferit de Occident. Într-un fel, și-a regăsit propria lume prin mijlocirea arhitecturii și spiritului așezărilor săsești. Priveliștea locurilor i s-a părut uimitor de familiară, cu deosebirea că, aici, spectacolul naturii era mai impresionant decît în Belgia. O sălbăticie frustă și aspră l-a scutit de senzația unei naturi reduse la funcția de decor natural, domestic și inofensiv. Și astfel, după ce a colindat Europa de la Leuven la Bruxelles și de la Paris la Genk, doctorul în drept și în literatură și-a aruncat ancora în apropierea Sibiului. Și aici a rămas.

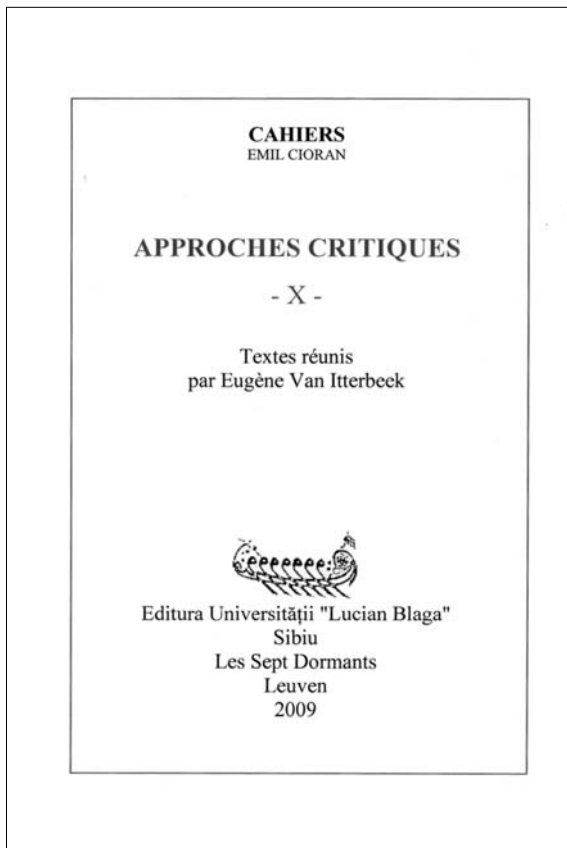
Se pare că ține de un destin al culturii românești ca un eveniment de răsunet să nu aibă loc decît acolo unde mai întîi a apărut un străin. Și chiar acesta este cazul lui Itterbeek. Un ferment sub a cărui influență benefică a luat naștere singurul Colocviu Internațional „Emil Cioran” din Europa. Așa se face că, neavînd nimic din mentalitatea unui snob ahtiat după detalii extravagante, Eugène Van Itterbeek nu numai că a intrat în pielea unui om de-al locului, dar a început să se dovedească util românilor. Anul acesta Colocviul Internațional „Emil Cioran” a ajuns la cea de-a 15-a ediție, iar de-a lungul anilor la el au participat cele mai importante figuri europene în materie de exegeză cioraniană.

Se subînțelege că o astfel de performanță cere o natură infatigabilă și un optimism inepuizabil, calități pe care Eugène Van Itterbeek, acum profesor asociat la

Sorin Lavric
CRONICA IDEILOR

Istoria unei reviste

**Cahiers Emil Cioran – Approches critiques
– X – Textes réunis par Eugène Van Itterbeek,
Ed. Universității „Lucian Blaga”, Sibiu,
2009, 288 pag.**

Catedra de Studii franceze și francofone de la Universitatea „Lucian Blaga”, le are din plin. Pe deasupra, Itterbeek este o fire luminoasă și molipsitoare, a cărui amenitate colocvială atrage oamenii în chip firesc. Un altul la vîrsta lui (Itterbeek s-a născut la Leuven în 1934) s-ar fi blazat și ar fi depus armele, retrăgîndu-se între hotarele unui trai liniștit și sedentar. În schimb, Itterbeek a ales proiectul stresant și anevoios al organizării unui colocviu chiar pe locurile natale ale lui Cioran, dovedind astfel că poți avea stofă de cărturar și, în același timp, virtuți organizatorice.

Dar toate calitățile sale nu ar fi dat roade dacă în Sibiu nu și-ar fi găsit niște parteneri de dialog pe măsură. Iar dintre ei, colaboratoarea cea mai apropiată este Mihaela-Gențiana Stănișor, lector la Catedra de franceză a aceleiași universități. Ca într-o cumpănire menită obținerii unui echilibru, o natură visătoare ca a lui Itterbeek avea nevoie de un spirit întreprind și meticulos ca cel al Mihaelei Stănișor. Dacă ar fi s-o caracterizez repede, aș numi-o o Ana a lui Manole care s-a zidit la temelie colocviului și a revistei omonime, punînd atîta pasiune în toate corvezile cerute de organizarea unei astfel de manifestări, încît, în cazul ei, se poate

**înd e vorba de memoria
postumă a operei lui Cioran,
Capitala României se mută
automat la Sibiu.**

vorbi de un adevărat sacrificiu pe altarul memoriei lui Cioran. Pe scurt, tot ce înseamnă traduceri, corespondență cu străinătatea, detalii administrative și tracasări organizatorice au căzut mereu în sarcina Mihaelei Stănișor. Dar am greși dacă ne-am închipui-o ca pe o secretară ștearsă căreia îi revin mereu muncile de jos, nespectaculoase și monotone. De fapt, ea este sufletul colocviului, un amestec straniu de grație, căldură și răbdare amfitrionică, la care se adaugă vocația legării de prietenii durabile. Altfel nici nu-ți poți explica cum, an de an, francezii, spaniolii și germanii vin în Sibiu ca să vorbească despre Cioran. În plus, Mihaela Stănișor este un cadru didactic de competență sigură, teza sa de doctorat pe marginea operei lui Cioran, intitulată *Les Cahiers de Cioran — l'exil de l'être et de l'oeuvre. La dimension ontique et la dimension poétique*, fiind considerată de Irina Mavrodin, coordonatoarea tezei, ca o piesă obligatorie în bibliografia exegetică a lui Cioran. Așadar, dacă Itterbeek este mentorul, Mihaela Stănișor este însuflătorul colocviului. Un fel de Hestia modernă care cucerește grație dispoziției stenice și contagioase pe care o emană.

Fără acest cuplu de o eficiență verificată în timp, colocviul „Emil Cioran” nu ar fi supraviețuit nici măcar două ediții. Celor doi le-a stat alături Irina Mavrodin, una din traducătoarele consacrate ale lui Cioran în limba română. În 2011, cînd se va împlini centenarul nașterii lui Cioran, organizatorii au de gînd să găzduiască o întrunire pe măsura evenimentului. De altfel, tot ce ține de geografia locului le este prielnic, de la Rășinariul aflat în apropiere și pînă la Șanta unde Cioran, în tinerețe, se retrăgea pentru a-și scrie cărțile. Doar oamenii din jurul lui Itterbeek și al Mihaelei Stănișor nu sunt întotdeauna primitori. Ca întotdeauna cînd apare un străin care vrea să facă ceva în România, un front de ostilitate se creează împotriva lui. E o fatalitate românească ca pînă și oamenii bine intenționați să fie sabotati doar pe motiv că sunt venetici. Numai că Itterbeek s-a integrat foarte bine, fiind un exemplu de transplant etnic reușit. Și astfel, cuplul Itterbeek-Stănișor reușește să păstreze colocviul pe linia de plutire culturală, scoțînd fonduri din piatră seacă și mobilizînd oameni în vremuri de criză.

Numărul 10 al revistei *Cahiers Cioran. Approches critiques* este dedicat în egală măsură lui Cioran și Noica, Itterbeek precizînd în prefață că înțelege astfel să marcheze împlinirea „Centenarului Noica”. O simplă parcurgere a articolelor din conținut ne poate da o idee despre profilul de specialitate al revistei.: *Les malheurs d'un insomniaque* (Constantin Zaharia), *Les idées schopenhaueriennes dans l'œuvre roumaine de Cioran* (Ciprian Valcan), *Cioran: une généalogie des sentiments* (Joan M. Marín), *L'écriture de soi comme écriture fragmentaire* (Mihaela-Gențiana Stănișor), *Élitisme et marginalité — deux biographies exemplaires* (Simona Drăgan) *Cioran, Noica: une double vision sur la langue* (Eugène Van Itterbeek), *Genèse et ontologie: lecture noicienne d'un fragment de Cioran* (Nicolas Cavaillès), *Variations sur le mot - langage et construction de soi chez Cioran et Noica* (Dumitra Baron), *Cioran et Noica — „le dialogue avec la peur”* (Gabriel Popescu), *Cioran — entre les influences philosophiques allemandes et les influences culturelles françaises* (Mihaela-Gențiana Stănișor), *Emil Cioran et Mircea Vulcănescu* (Marin Diaconu), *La (non) contradiction dans les Syllogismes de l'amertume* (Ionela Mladin), *Nicolae Steinhardt, un autre « ami lointain»* (Mircea Ardeleanu), *«Un désespoir calme»/ «un désespoir ouvert»*. *La correspondance Noica-Cioran* (Rodica Fofiu), *La philosophie de la maladie* (Mihaela-Gențiana Stănișor), *Deux lettres inédites de Cioran à Joan Marín Torres*, *Présentation de la Lettre d'Henry Corbin à Emil Cioran* (Eugène Van Itterbeek), *Lettre d'Henry Corbin à Emil Cioran*.

Cînd e vorba de memoria postumă a operei lui Cioran, Capitala României se mută automat la Sibiu. Iată de ce se cuvine să sperăm că, în 2011, Centenarul lui Cioran va fi un eveniment de proporții europene. ■